

Utenfor allfarvei

Stavanger symfoniorkestrets portrett av den nordkoreanske komponisten Unsuk Chin er misunnelsesverdig.

STAVANGER KONSERTHUS: Denne uken har Stavanger symfoniorkester lagt listen imponerende høyt.

Mennesker er venedyr. Det har mange konsekvenser. Blandt dem er at det finnes mye ny orkestermusikk som du aldri får høre. Det er enklere for symfoniorkestre å spille den gamle. Musikkjerne og dirigentene kan den. Prøveplaner, budsjetter, tariffavtaler og organisasjonskart er tilpasset den, publikum er glad i den, og ingen trenger å beveget seg for langt ut av komfortsonen.

Derfor er det grunn til å rope hurra når noen tar ansvar for å gi oss mer fjerstemte konserter. Denne og forrige uke har Stavanger symfoniorkester levert et gjennomarbeidet portrett av en nålevende komponist. Hun for de har også funnet en kvinne i skogen av mannlige tilsvarende - heter Unsuk Chin og er fra

Sør-Korea. Blandt annet er hun elev av Ligeti, komponisten bak Operasens sesongåpningssuksess i Bjørvika i 2013, «Le Grand Macabre». Å følge med på nålevende komponister uten å skjule til nasjonalt stempel, burde være en selvsagt del av et orkesteroppdrag, men det skjer relativt sjelden i Norge. Med to fullblods-orkesterkonserter, en kammerkonsert og to samtaler med komponisten, legger Stavanger symfoniorkester listen imponerende høyt.

De evner også å sette den nye musikken inn i en sammenheng. Å koble ny musikk med kjent repertoar setter ofte begge i et nytt lys. Det gjør også at musikkerne får vise seg fram fra flere sider. I konserten jeg hørte torsdag, fikk Maurice Ravel's «Gå-

semot forteller» gå i dialog med en sprek sangsyklus Chin har skrevet over tekster fra Lewis Carolls «Alice i Eventyrland». Begge verk har en fortellende struktur og en leken absurditet som gjorde det spennende og relevant å høre dem etter hverandre. Den unge finske sangeren Helena Juntunen tok igjen det lille hun manglet i vokalt volum i dybden, i en uvanlig sprudlende og uhyetidelig Alice-folkning som øyeblikkelig vant publikum.

Før pause møtte vi en helt annen Unsuk Chin, i den tettpakke og musikalsk krevende klaverkonserten hennes som er inspirert av balnesisk gamelanmusikk. Altfor ofte blir samtidsmusikk i orkester begrenset til ett verk. Å få høre flere åpner for å forstå at musikk, like lite som annen kunst, lages etter én gitt oppskrift. Komponister kan inspireres av mange ulike ting og arbeide i flere retninger samtidig.

Klaverkonsertens insisterende rekkeform og mange, mange noter gjorde at jeg personlig koblet litt av. Men ut av den tette veven og en supervirtuos klaverstemme stakk det stadig ut fine solopartier i orkesteret som fløt ut i den vanvittig klare akustikken i Fartein Valen-salen. I dette rommet hører du enkeltinstrumenter som om musikeren spilte bare for deg, og huset har et orkester som kan matche det.

Før konserten torsdag var det helt fullt på samtalen der Chin snakket om musikken sin med Stavanger-komponist Nils Henrik Asheim. Jeg kom da de skulle starte og måtte stå i hjørnet. Publikum stilte fine spørsmål om farger i musikk og hvordan Chin tenkte når hun komponerte, og Asheim forklarte ukjente størrelser som gamelan og spektralmusikk-forbilledlig.

FOTO: EMILE ASHLEY/SSO

«Jeg ville kanskje ikke hørt på dette hjemme, men det er veldig fint å høre og se dem spille live», sa en dame noen seter bortenfor meg da konserten var slutt. Og fanget dermed kanskje den viktigste nøkkelen til å høre ny kunstmusikk. Det er bare å ta av seg hatten for hvordan Stavanger symfoniorkester klarer å løfte ukjent musikk over kanten og ut til et helt vanlig abonnementspublikum, i et sjeldent rom som yter både musikk og musikere full rettferdighet. Jeg håper de forstår hvor heldige de er.

kultur@dagsavisen.no

HILD

BORCHGREVINK

Kritiker

KOMMENTAR

Twitter: @hildborg